

María Figols. Osasuna zimenduetan

Laster hasiko da Agotzenea egitasmoa itxura hartzen: Ander Magallon eta Urtzi Arrieta gazteek bultzatuta, ekohezkuntza zentro bat eraikiko dute Zubirin, Nafarroan. Bioeraikuntza ikastaroa eskainiko dute uda osoan, eta bertako ikasleek lagunduko dute eraikuntzan. María Figols (Zaragoza, Aragoi, 1981) izango da ikastaro horretako formatzaileetako bat. Ez da alferrik arloko ahots kualifikatuenetakoa.

“Bertan bizi direnak gaixotzen dituenak, eraikin gaixoa da”

Ander Perez

ARGAZKIAK: JOSU SANTESTEBAN

Eskuak lokatzetan

“Nire ama etxea margotzen ari zela in-toxikatu zen, margoaren lurrunarekin. Susto hutsa izan zen, baina orduan hasi nintzen arkitekturaren beste ate batzuk jo eta eskuak lokatzetan sartzen. Literalki: lurrarekin lan egiten hasi nintzen, arkitektura tradizionalari buruz ikasten, eta ekologia eta osasunari buruz hausnartzen. Pirinioetan bioeraikuntzan aritzen zen aparejadore batekin hasi nintzen lanean, Carmenekin. Gero, ni Indiako Auroville Earth Institutuan nintzen bitartean hil zen: hark martxan utzi zuen obraren bat edo beste, eta hartu egin nituen. Egun, bioeraikuntzaren irakaskuntzan dihardut, eta Espainiako Baubiologie Institutuko lehendakariordea naiz. Zaragozako La Almunia Unibertsitatean diplomatu nintzen arkitektura teknikoan”.

Zer da bioeraikuntza?

Bioeraikuntzak zentzua ematen dio eraikuntzari, arkitektura tekniko eta konbentzionala humanizatzen du, eta arkitektura tradizionala errespetatzen du. Eta hori guztia, bere jarduerak gure planetan eta eraikinetan bizi garenon osasunean duen talka kontuan hartuta. Bioeraikuntzak gizakiak bere inguruko eraikinekin dituen harremanak aztertzen ditu. Izaera integrala du: etxe bat eraikitze behar diren materialak hartzen ditu kontuan, baita hura eraikitze-ko tokia ere.

Zein neurritan eragin dezakete eraikinek gure osasunean?

Zaila da zehaztasunez hitz egitea, pertsona bakoitzak sentsibilitate ezberdina baitu, baina alergiak, hipersentsibilitateak eta ingurugiro gaixotasunen kasuak hazten doaz, eta faktore komunak dituzte: atmosferaren kutsadura, aldaketa klimatiko antropogenikoa, erradiazio ez ionizatzaileenganako esposizioa, kimika sintetikoaren egindako produktuak... Gure egunerokoan aurki ditzakegun eragile kutsakorrek dira, eta

horietako batzuk gure eraikinetan daude, bai erabili diren materialengatik, bai mantentze eta aireztatze lan eskasak egin direlako baita bestelako eraikuntza patologiangatik ere.

Izan ere, gure denboraren ia %90 ematen dugu eraikinen barruan.

Bai, hori dio OME Osasunaren Munduko Erakundeak. EPAk (AEBetako Ingurugiro Babeserako Agentzia), gainera, zera dio: eraikinen barruko airea kanpokoa baino 3-5 aldiz kutsatuago dago. Beraz, ziurtatua dago elementu kutsakorren ganako esposizioa. Gainera, naturaren-gandik urruntzen goaz, eta natura da gure organismoa erregulatzen duena. Beraz, geroz eta tresna gutxiago dugu defentsarako.

Kontziente al gara horretaz?

Orokorrean, ez. Gure eguneroko estresantean, ingurugiroarekiko harremana ez da lehentasuna izaten. Sektoreari, gainera, ez zaio interesatu izan airearen kalitateaz, erradiazioez edota eraikuntza materialek isurtzen dituzten sustantziez hausnartzea. Gure etheen azaleko

edertasunaz arduratu izan gara, eta material naturalen erabilera hippien txabolekin, antzinako eraikinekin edo ordaindu ezin ditugun goi mailako etxeekin lotu ohi dugu. Baina ez da hala: eraikin eder batek barrutik eta kanpotik behar du ederra, eta horretarako ezinbestekoa da osasungarri izatea. Horrek, berez, ez luke kostu handiagorik eragin beharko.

Zer da eraikin gaixo bat?

Bertan bizi direnak gaixotzen dituenak. OMeren arabera, eraikin batean bizi direnen %20ak sintoma beretsuak agertzen dituenen –arnas bideen lehortze eta narritadura, azalaren eta begien narritadura, buruko mina, nekea, hotzeriak– eraikina gaixo dago. Zentralizatutako aireztatzeko sistemak, akabera sintetikoak, hezetasun erlatibo baxua, hermetismo handia eta mantentze desgokia duten eraikinak dira.

Eta zer da eraikin osasungarri bat?

Osasuna ez da gaixotasunik eza, ongizate fisiko, mental eta sozial osoa baizik. Beraz, eraikin osasungarria osasuna ematen diguna da, ez bakarrik gaixotzen

“Gure etxeen azaleko edertasunaz arduratu izan gara, eta material naturalen erabilera hippien txabolekin, antzinako eraikinekin edo ordaindu ezin ditugun goi mailako etxeekin lotu ohi dugu. Baina ez da hala”.

ez gaituena. Eraikin osasungarri batean, arkitekturak, ubikazioak, inguruarekiko harremanak eta materialek konforta, ongizatea, eta hortaz, osasuna eskaini beharko lukete. Ingurugiroarekiko errespetuz eraikitakoak dira. Bizitzarako pentsatutako, eraikitako eta habitatutako eraikinak.

Izatez, ez da ezer berririk. Arkitektura tradizionala berreskuratzean datza.

Hori da. Bioeraikuntzak herri arkitekturaren erabili ohi diren materialak berreskuratzen ditu, gaur egungo beharretara egokituz. Eraikuntzak motor ekonomiko gisara izandako hazkundeak eraikuntzarako epeak aldatzea ekarri zuen, etekinak bizkortuz. Eraikitzeko arteak hormigoi armatura pasa ginen, obra handietara, garapen teknologiko handietara, naturak ematen dizkigun materialak alde batera utziz. Ahanzturak

gainbeheran doan ondare tradizionala utzi du, itxuraz balorerik ez duen iragana aurkeztuz, eta modernitatearen eta aurrerapenaren itxurak eginez. Baina errealitatea da gure eraikuntza tradizioa bizirik dagoela, aberatsa dela, eta bere iragana izateaz gain, balio handia duela orain eta etorkizunean.

Bioeraikuntza mendiko txabolarekin lotu da. Irudi hori aldatu nahi duzue.

Egia da modu horretan egindako etxe txiki asko daudela mendian eta landa eremuan, errazagoa izan delako ingurugiroarekin lotura hori nahi duten promotore pribatuak aurkitzea. Baina bioeraikuntza batez ere hirian da beharrezkoa, han behar delako osasuna, lurra eta ingurune naturala berreskuratu. Horregatik behar du garaikidea izan. Bioeraikuntza, izan ere, ez da joera estetiko bat, bizileku osasungarri, eraginkor eta jasangarri baten beharra baizik. Eta bat dator joera estetiko garaikideekin. Beraz, mendiko txabola bat egin dezakegu, baina baita etxebizitza eraikin bat ere, hiri erdian. Natura bera da mugak jartzen dituenak. ■